
Různé

Zpráva o Kongresu logiky, metodologie a filosofie vědy a techniky (CLMPST 2019)

Celosvětový kongres logiky, metodologie a filosofie vědy a techniky (CLMPST), jehož historie sahá do roku 1960, se pod záštitou mezinárodní Divize pro logiku, metodologii a filosofii vědy a techniky (DLMPST) koná každé čtyři roky v různých destinacích. Ve dnech 5.–10. 8. 2019 se organizační role zhostila Praha, konkrétně Filosofický ústav AV ČR. Šestnáctý kongres CLMPST přilákal do Prahy téměř osm set registrovaných účastníků z více než pěti desítek zemí.

Po oficiálním zahájení kongresu, které proběhlo v pondělí 5. 8. 2019 v divadle Hybernia, se účastníci přesunuli do prostor budovy Fakulty architektury ČVUT, kde byl v odpoledních hodinách zahájen odborný program. Na kongresu vystoupili tři plenární řečníci. Sandra Mitchellová (University of Pittsburgh) přednesla příspěvek na téma pluralismu modelů v experimentální strukturní biologii. Přednáška Heather Douglassové (Michigan State University) se týkala odpovědnosti vědců, zejména v souvislosti s výzkumem, který by mohl být různými způsoby zneužit. Logik Joel Hamkins (Oxford University) hovořil o tom, proč množinově teoretická me-reologie nemůže sloužit jako základ matematiky. Vedle plenárních řečníků vy-

stoupilo na kongresu také dvacet jedna zvaných řečníků ze všech koutů světa: kromě tradičně silného počtu zástupců ze „Západního světa“ vystoupili i významní odborníci z Afriky, Jižní Ameriky či Blízkého východu. Tematicky tak bylo zastoupeno všech dvacet kongresových sekcí z jednotlivých oborů logiky, obecné filosofie vědy a filosofie jednotlivých vědních disciplín.

Během kongresového týdne zaznělo přes šest set odborných přednášek. Mnohé z nich byly předneseny v rámci tematických symposií, kterých bylo uspořádáno celkem čtyřicet. Zmírně jmenovitě alespoň symposium věnované památce předního filozofa vědy, Adolfa Grünbauma, který koncem roku 2018 zemřel. Dalším programovým lákadlem bylo symposium světové organizace International Science Council (ISC) týkající se „fake news“ a popírání vědy, na kterém vystoupil i prezident ISC, Daya Reddy. Některá symposia se zaměřila i na aktuální problémy současné společnosti, konkrétně na problematiku globální změny klimatu, umělé inteligence nebo „Big Data“.

Na kongresu byli dobře zastoupení odborníci z České republiky – celkem jich s přednáškou vystoupilo téměř padesát. Kolegové z Filosofického

ústavu AV ČR nadto zorganizovali dvě tematická sympozia. Zuzana Parusniková z Oddělení analytické filosofie připravila symposium o K. R. Popperovi („Karl Popper: His Science and His Philosophy“), které bylo zaměřené především na Popperův přínos přírodním a matematickým vědám. Hlavním cílem sympozia bylo vytvořit platformu umožňující setkání vědců různých oborů, kteří hodnotili, jak Popperův kritický racionalismus inspiroval rozvoj jejich disciplín. Diskusí se účastnili významní vědci z oboru kvantové teorie (Olival Freire, Universidade Federal da Bahia), evoluční biologie (Denis Noble, University of Oxford), kosmologie (Helge Kragh, Københavns Universitet), logiky (Thomas Piecha, Universität Tübingen), problému vztahu mysli a mozku (Peter Århem, Karolinska Institutet, Stockholm) a statistiky (Stephen Senn, University of Edinburgh). Na jejich přednášky pak přímo reagovali filosofové vědy. Tento formát posílil obsahovou kompaktnost sympozia a umožnil otevřený konfrontace vědeckého a filosofického pohledu na danou problematiku. Na sympoziu se ukázala plodnost interdisciplinárního přístupu jak napříč exaktními vědami, tak v přesahu filosofie vědy do širšího kontextu vědeckého diskursu. Druhé symposium s názvem „Substrukturní epistemologie“ uspořádal Ondrej Majer z oddělení logiky společně s Dominikem Kleinem a Soroush Rafiee Radem z Universität Bayreuth. Příspěvky v rámci sympozia představily různé přístupy k tzv. substrukturní epistemické logice. Řešila se taková témata jako in-

tenzionální a hyperintenzionální přesvědčení, připsání pravděpodobnosti založené na rozporné či neprůkazné informaci nebo druhy kolektivních epistemických stavů. Na sympoziu vystoupili kromě Ondreje Majera i další specialisté z České republiky: Marta Bílková, Andrew Tedder (oba z Ústavu informatiky AV ČR), Igor Sedlár (FLÚ/Ústav informatiky AV ČR) a Vít Punčochář (FLÚ AV ČR).

Součástí kongresového programu bylo i několik panelových diskuzí, které se zaměřily na přípravu ERC projektů, otázky publikování a recenzování v předních časopisech pro filosofii vědy nebo také na praxi interdisciplinární výuky a výuky filosofie pro studenty vědních oborů či inženýrství. Program tudíž nabídl nejen bohaté spektrum přednášek z oblastí logiky, filosofie vědy a filosofie techniky, nýbrž i možnost diskutovat o praktických úskalích akademického světa.

Bohatý odborný program kongresu doplnily i tři společenské události: zahajovací party v prostorách atria Fakulty stavební ČVUT, kongresová večeře uspořádaná v restauraci Obecního domu a neformální zakončení v podobě party na dvoře Filosofického ústavu. Kongres jako výjimečná událost zaujal také mnohá domácí média. Vedle množství kratších tiskových zpráv, které se objevily převážně v internetových médiích, vystoupili účastníci i organizátoři kongresu v přímých i předtočených vstupech v pořadech České televize a Českého rozhlasu.

Ve čtvrtém kongresovém dni se konalo valné shromáždění DLMPST, bě-

hem něhož jsme mohli být svědky prezentace dvou metropolí, které usilují o pořádání příštího ročníku CLMPST – Buenos Aires a Kobe. Výsledkem vzrušených debat a následného hlasová-

ní bylo těsné vítězství argentinského týmu. Sedmnáctý Kongres logiky, metodologie a filosofie vědy a techniky v roce 2023 se tedy bude poprvé ve své historii konat v Jižní Americe.

*Tomáš Marvan, Zuzana Parusniková,
Martin Zach*